

Ympäristövaliokunta
00102 EDUSKUNTA
ymv@eduskunta.fi

VN/1247/2024, HE 41/2024 vp

Lausunto ympäristövaliokunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta

RED III -direktiivin kansallinen täytäntöönpano vaatii muutoksia kesäkuussa 2023 voimaan tulleeseen uuteen luonnonsuojelulakiin (9/2023). Muutokset kohdistuvat erityisesti niihin menettelyihin, joilla voidaan myöntää poikkeuslupia luonto- ja lintudirektiivien suojelemista luonnonarvoista, kuten Natura-alueista ja lajisuojelusta. ELY-keskukset (Pirkanmaan, Kaakkois-Suomen, Varsinais-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan) antoivat lausuntokierroksella muutosehdotuksesta kukin oman lausunnon. Lausunnoissa kiinnitettiin huomioita muutokseen erityisesti luonnonsuojeluviranomaisen näkökulmasta.

Ehdotuksen mukaan luonnonsuojelulain 35 §:n (*Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi*) 4 momenttia täydennettäisiin siten, että Natura 2000 verkostoon kohdistuvien vaikutusten arviointi tehtäisiin aina YVA-menettelyn yhteydessä. Yhteensovittaminen YVA-menettelyn kanssa varmistaa sen, että Natura-alueeseen kohdistuvat vaikutukset tulevan paremmin huomioiduksi YVA-menettelyssä. Yhteensovittaminen tiivistää Natura-lausuntoprosessia huomattavasti. Riittävien resurssien varmistaminen ELY-keskuksille on keskeistä, jotta Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyjen laatu ei heikkene. Tämänhetkissä puitteissa lausunnonantaja lähestyy useissa tapauksissa kuutta kuukautta. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunnossa on tuotu esille se, että ehdotuksella on mahdollista nopeuttaa lupamenettelyä, kun YVA-menettelyssä lausuntojen antamisaikataulu on lyhyempi kuin luonnonsuojelulain mukaisessa menettelyssä. Kuitenkin on tiedostettava myös se, että niin yhteysviranomaisen ja luonnonsuojeluviranomaisen, kuin myös lupaviranomaisen päätöksen edellytyksenä ovat *riittävät ja kattavat selvitykset ja hakemukset*, jotta ehdotettu sujuvoittaminen tosiasiallisesti nopeuttaa asian käsittelyä viranomaisessa. Viranomaisen näkökulmasta on myös tiedostettava se, että kun Natura-lausunnon ja YVA:n yhteiskäsittelyn aikataulua kiristetään, se voi aiheuttaa viivästystä muiden hankkeiden käsittelyssä.

Luonnonsuojelulain 70 §:n (*Eläinlajien rauhoitus*) osalta ELY-keskusten lausunnoissa oli esitetty muutoksia tai tarkennuksia joko säännökseen tai perusteluihin. Luonnonsuojelulain 70 §:än lisättävän 5 momentin mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annettua laissa tarkoitettua uusiutuvan

2.5.2024

energian tuotantolaitoksen rakentamisessa ja käytössä tapahtuvaa rauhoitetun lajin yksilön tappamista tai häiritsemistä *ei pidettäisi tahallisena*, jos rakentamisen ja toiminnan aikana olisi lieventävin toimenpitein asianmukaisesti pyritty estämään rauhoitettujen lajien kuolema ja niihin kohdistuvat häiriöt. Hallituksen esitykseen on perusteluihin lisätty kattavasti tarkennuksia ja oikeuskäytäntöä, joita voidaan pitää luonnonsuojeluviranomaisen näkökulmasta asiallisina ja riittävinä. Asianmukaisten toimenpiteiden arviointi tulisi saattaa luonnonsuojeluviranomaisen arvioitavaksi joka tapauksessa, kun hankkeista pyydetään lausuntoa. Esimerkiksi rakennuslupien yhteydessä ei tällä hetkellä aina pyydetä lausuntoa, mutta jatkossa lausuntomenettely olisi lupaviranomaisen keino selvittää asianmukaisten toimenpiteiden riittävyttä, kun lupaviranomainen arvioi hankkeen luonnonsuojelulain 70 §:n mukaisuutta. Tässäkin kohtaa on huomattava, että tältä osin viranomaiselle tulee ennakollisen valvonnan ja jälkivalvonnan osalta yksi tehtävä ja lausuttava seikka lisää – luonnonsuojeluviranomaisen on osattava vaatia toiminnanharjoittajalta *asianmukaisia toimenpiteitä*, arvioitava niiden riittävyys sekä valvoa, että ne tosiasiaassa toteutetaan.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan poikkeuslupan ehtona on muun ohella se, että poikkeaminen on tarpeen ”muista erittäin tärkeän *yleisen edun kannalta pakottavista syistä*, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle.” Ehdotetun luonnonsuojelulain 83 §:n uuden 4 momentin mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittäminen, asiaankuuluvan verkon ja energiavarastojen katsotaan olevan *erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia* ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta. Ehdotettu 4 momentti tarkentaa voimassa olevan 3 momentin 3 kohdan edellytystä. Edellä kuvattu vastaava muutos on ehdotettu myös luonnonsuojelulain 39 §:än Molempien säännösten perusteluja on täydennetty lausuntokierroksen jälkeen. Poikkeuslupien myöntämisen edellytysten muuttaminen siten, että hankkeita voidaan aloittaa suunnittelemaan sellaisille paikoille, jonne niitä ei ole ennen voinut sijoittaa, saattaa vastoin muutoksen tavoitteita osaltaan hidastaa prosessia. Kun hankkeita aloitetaan suunnittelemaan *ekologisesti ja oikeudellisesti* haastaville paikoille, edellyttää se – myös varovaisuusperiaate huomioon ottaen – entistä tarkempaa ja kattavampaa selvitystä toiminnanharjoittajalta ja tarkkaa arvioita viranomaiselta.

Ehdotuksen 39, 70 ja 83 §:än liittyen ELY-keskusten lausunnoissa tuotiin esille myös lakimuutokseen sovellettavien hankkeiden rajaaminen joko YVA-menettelyä vaativiin hankkeisiin tai kokoluokaltaan riittävän merkittäviin, jotta poikkeuslupa voitaisiin nyt ehdotuksessa olevalla tavalla hankkeelle myöntää. Tällä rajauksella ohjattaisiin lupaviranomaisen harkintaa siten, että ekologisilta vaikutuksiltaan suuret, mutta yhteiskunnallisilta hyödyiltä rajalliset hankkeet jäisivät lakimuutoksessa soveltamisrajan ulkopuolelle.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt juristi Teemu Mäkelä ja ratkaissut johtaja Karoliina Laakkonen-Pöntys. Asian valmisteluun on

2.5.2024

osallistunut lakimuutokseen lausunnon antaneiden ELY-keskusten virkamiehiä.

Tämä asiakirja KEHA/16101/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/16101/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäkelä Teemu 02.05.2024 09:37

Ratkaisija Laakkonen-Pöntys Karoliina 02.05.2024 09:51